

System finansowania szkół niepublicznych kształcących dorosłych w Polsce, mimo licznych reform, nadal boryka się z wieloma problemami. Wprowadzone przepisy nie zapewniły skutecznych narzędzi zapobiegających nadużyciom w pobieraniu i wykorzystywaniu dotacji. Według Najwyższej Izby Kontroli (NIK), system ten sprzyja wyłudzeniom dotacji, generując wysokie, nie zawsze uzasadnione wydatki publiczne.

Stan obecny

W roku szkolnym 2022/2023 działało prawie 1,6 tys. niepublicznych szkół kształcących dorosłych, ucząc ponad 260 tys. osób. Były to głównie szkoły policealne oraz licea ogólnokształcące dla dorosłych. Te placówki były prowadzone przez spółki prawa handlowego, fundacje i osoby fizyczne.

Mimo wprowadzenia w 2018 roku ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, w mediach pojawiały się liczne doniesienia o nieprawidłowościach i wyłudzeniach dotacji. NIK przeprowadziła kontrolę, obejmując Ministerstwo Edukacji i Nauki, cztery urzędy miast oraz jedno starostwo powiatowe. Skontrolowano także trzy organy prowadzące niepubliczne szkoły sieciowe oraz cztery takie szkoły. Informacje zebrano również od 36 jednostek samorządu terytorialnego oraz 21 organów prowadzących niepubliczne szkoły sieciowe.

Wyniki kontroli

Ministerstwo Edukacji wprowadziło nowy sposób finansowania szkół, który zmniejszył ryzyko wyłudzeń poprzez zmniejszenie dotacji za uczestnictwo w zajęciach i zwiększenie dotacji za zdany egzamin. Mimo to, nie podjęto dalszych działań nad zmianą przepisów, mimo licznych informacji o nieprawidłowościach zgłaszanych przez samorządy.

Kontrola wykazała, że łączne kwoty dotacji mogły być ustalone tylko dla szkół policealnych, gdzie wyniosły one 2 mld zł w latach 2019–2022. Nie obejmowały jednak kwoty około 51 mln zł, błędnie ujętej w sprawozdawczości. Brak odpowiednich podziałek klasyfikacji budżetowej uniemożliwił ustalenie wysokości dotacji dla innych typów szkół.

Problemy w samorządach

W niektórych samorządach nie gromadzono danych osobowych uczniów, co prowadziło do nieprawidłowego gospodarowania środkami publicznymi. Brak tych danych uniemożliwił rzetelną weryfikację prawidłowości udzielania i rozliczania dotacji. Dotyczyło to dwóch skontrolowanych samorządów, gdzie ujawniono przypadki kilkukrotnego udzielania dotacji na tego samego ucznia.

W innych samorządach, które stosowały systemy teleinformatyczne do gromadzenia danych, weryfikacja była skuteczniejsza, choć systemy te nie były powiązane z innymi bazami danych, co ograniczało ich efektywność.

Tylko w dwóch skontrolowanych urzędach prowadzono systematyczne kontrole dotacji. W innych przypadkach brak kontroli skutkowało nierzetelnym nadzorem nad wydatkowaniem środków publicznych. Postępowania administracyjne dotyczące zwrotu dotacji były długotrwałe i nieskuteczne. W wielu przypadkach zakończyły się umorzeniem postępowań z powodu braku majątku dłużników.

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: czwartek, 18, lipiec 2024 11:49

Katarzyna Sekuła

Odsłony: 882

Wnioski i Rekomendacje

NIK sformułowała 18 wniosków, w tym siedem wniosków de lege ferenda, skierowanych głównie do Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Finansów. Rekomenduje pilne zmiany w ustawie o finansowaniu zadań oświatowych oraz opracowanie nowego systemu finansowania szkół niepublicznych kształcących dorosłych, aby przeciwdziałać nadużyciom i zapewnić efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Skierowano również wnioski do prezydentów miast, starostów, zarządzających organami prowadzącymi szkoły oraz dyrektorów tych szkół w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

Pełen raport dostępny w załączniku.

Źródło: NIK